

**TANUMS
KOMMUN**

Alkohol- och drogpolitiskt program

2011-2015

Inledning

Folkhälsorådet har av Kommunstyrelsen fått i uppdrag att revidera det Alkohol- och drogpolitiska programmet som antogs av kommunfullmäktige 16 oktober 2006. Folkhälsorådet har i sin tur lagt detta arbete på sin ANDT-grupp där detta Alkohol- och drogprogram utarbetats.

Det alkohol- och drogpolitiska programmet skall utgöra grunden för de samlade förebyggande insatserna mot bruk av tobak och missbruk av alkohol och droger inom Tanums kommun, samt vara vägledande för de kommunala förvaltningarnas arbete. Programmet skall ses som en plattform för det förebyggande arbetet i kommunen. Detaljutformningen av de preventiva insatserna skall respektive verksamhet ansvara för.

För att det alkohol- och drogpolitiska programmet skall få genomslagskraft är det ytterst viktigt att fortsätta att utveckla samarbetet mellan olika samhällssektorer och verksamheter.

Programmet skall revideras efter varje mandatperiod.

Kommunens mål baseras på regeringens strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken, Västra Götalandsregionens folkhälsopolitiska policy samt Hälso- och sjukvårdsnämndens mål och inriktning 2011-2013. En sammanfattning av dessa dokument angående tobak, alkohol och droger redovisas i slutet av kommunens program.

Kommunens mål

Mål	Åtgärd	Ansvarig
1. Alkohol- och tobakskonsumtionen ska minska. Narkotika och dopning ska undvikas helt.	<p>Förebyggande åtgärder i form av informationsinsatser och rådgivning</p> <p>Stödinsatser, vård och behandling till riskkonsumenter</p> <p>Effektiv tillsyn av alkoholhantering och tobaksförsäljning.</p> <p>Effektivt bekämpning av handel med narkotika och dopningspreparat</p>	<p>ON, primärvården</p> <p>ON, FINSAM, primärvården</p> <p>ON, alkoholhandläggare, Polisen</p> <p>Polisen</p>
2. Ungdomar under 18 år ska inte använda alkohol och tobak, ett delmål är att senarelägga alkoholdebuten	<p>Förebyggande arbete riktat till föräldrar och ungdomar</p> <p>Regelbundet genomföra drogvaneundersökning</p> <p>Särskilda åtgärder mot langning till minderåriga</p> <p>Årlig tillsyn av tobaks- och folkölsförsäljning Alla kommunala arrangemang som riktas till ungdomar under 18 år ska vara fria från alkohol</p>	<p>BUN och ON</p> <p>HSN, FHR, BUN</p> <p>BUN, FHR, Polisen</p> <p>ON, alkoholhandläggare</p> <p>BUN</p>
3. Det tvärssektoriella samarbetet kring alkohol och drogfrågor ska utvecklas	Avsätta resurser så att samarbetet underlättas	Alla involverade i samverkan ON, BUN, Polisen
4. Undvika riskkonsumtion av alkohol och konsumtion av droger genom tidig upptäckt	Vid upptäckt skall beredskap finnas för omedelbara åtgärder	Primärvård, ON, BUN
5. Inga gravida och ammande kvinnor i kommunen skall använda alkohol, tobak eller droger	<p>Information ges vid besök på MVC och BVC</p> <p>Särskilda insatser vid misstanke om missbruk</p>	<p>MVC, BVC</p> <p>MVC, BVC, ON</p>

6. Uppmärksamma och ge stöd till barn till missbrukare.	Sprida kunskap om barn till missbrukare t.ex. genom föreläsningar för personal i förskola och skola, fritidsledare och föreningsledare Gruppverksamhet för barn till missbrukare	BUN, FHR, Familjecentralen Familjecentralen
7. Skolan ska arbeta mot ungdomars användande av alkohol, tobak och droger genom verksamma metoder	Det ska finnas handlingsplaner inom skolan för arbetet med ANTD- frågor Planerna och arbetet ska fortlöpande utvärderas och revideras vid behov	BUN
8. Stimulera ungdomar till att utöva/skapa aktiviteter som ett alternativ till alkohol och droger	Ha beredskap för att ta tillvara ungdomars förslag Personalresurs som arbetar nära ungdomarna t.ex. ungdomsväglare, fritidsledare	BUN
9. Vuxna i kommunen skall vara goda föredömen för barn och ungdomar	Vuxna skall stimuleras till att bli goda föredömen genom upplysning och stöd t.ex. genom informationskampanjer, föreläsningar, studiecirkel, föräldragrupper	FHR, BUN, ON, frivilligorganisationer, Polisen
10. Skapa trygga o säkra offentliga miljöer genom att där begränsa möjligheten till alkoholkonsumtion	Använda kommunala styrmedel som lokal ordningsstadga, tillstånd och upplåtelse till arrangemang samt utskänkningstillstånd Se över reglerna för utskänkningstider	Polisen, TN, KS, alkoholhandläggare KS
11. All trafik ska vara alkohol och drogfri	Trafikkontroller Alkolås i kommunens bilar Alkolås i skolskjutsar Information till elever och föräldrar.	Polisen KS, TN, Trafiksäkerhetskons. BUN, Räddningstjänsten BUN
12. Samtliga föreningar i kommunen som erhåller stöd för ungdomsaktiviteter ska ha en alkohol- och drogpolicy i syfte att minska alkohol och drogkonsumtionen	Föreningsstödet utbetalas endast till föreningar som har en alkohol- och drogpolicy. Uppföljning ska ske minst vart fjärde år. Föreningar ska uppmuntras att aktivt verka för att påverka ungdomar att inte använda tobak, alkohol, droger eller dopingpreparat.	BUN FHR, BUN

13. Kommunens politiker och tjänstemän ska fortlöpande informeras om alkohol- och drogsituationen i kommunen	Sammanställning och redovisning av det aktuella läget t.ex. genom redovisning av drogvaneundersökning	FHR, BUN, ON
14. Arbetsplatserna i Tanums kommun ska vara alkohol- och drogfria och det ska finnas rutiner för att uppmärksamma riskbruk och ta hand om personer med missbruksproblem	Kommunens riktlinjer och handbok skall användas på alla kommunala arbetsplatser Företag och organisationer skall stimuleras att upprätta handlingsprogram	KS, personalavdelningen, FHR
15. Efter varje mandatperiod ska samtliga nämnder utvärdera de alkohol- och drogpolitiska insatserna inom de egna verksamhetsområdena		KS har samordningsansvar FHR

ON Omsorgsnämnden
 BUN Barn och Utbildningsnämnden
 TN Tekniska nämnden
 KS Kommunstyrelsen
 FHR Folkhälsorådet
 BRÅ Brottsförebyggande rådet
 MVC Mödravårdscentral
 BVC Barnavårdscentral
 HSN Hälso och Sjukvårdsnämnden

FINSAM är en samordningsfunktion mellan försäkringskassan, arbetsförmedlingen, regionen och kommunen

Nationella ANDT-strategin

En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (prop. 2010/11:47) för perioden 2011–2015, som riksdagen antog 30 mars 2011, anger regeringens mål och inriktning samt struktur för nationell uppföljning och utvärdering av ANDT-politiken. En samlad strategi för ANDT-politiken syftar till att underlätta statens styrning av stödet på ANDT-området, att skapa bättre förutsättningar för samordning och samverkan samt att få till en samlad syn på de gemensamma faktorer som ligger bakom mycket av problemens uppkomst, men också deras lösningar. Den statliga styrningen inom ANDT-området utgörs i huvudsak av att ange mål och inriktning för politiken, kunskapsstöd och riktlinjer samt uppföljning och utvärdering. De tidigare nationella alkohol- och narkotikahandlingsplanerna upphörde i slutet av 2010. Den nya strukturen för att följa upp ANDT-politiken består av det övergripande målet:

Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk.

Målet innebär

- nolltolerans mot narkotika och dopning,
- att minska allt tobaksbruk och förhindra att minderåriga börjar använda tobak,
- att förhindra all skadlig alkoholkonsumtion bland annat genom att minska konsumtionen och skadliga dryckesvanor.

Förutom det övergripande målet finns sju långsiktiga mål som anger inriktningen i sin helhet samt prioriterade mål som ska uppnås under strategiperioden. Målen ligger till grund för uppföljning och utvärdering av strategin. Under strategiperioden är målsättningen en ändamålsenlig organisation för öppna jämförelser, uppföljning och utvärdering av ANDT-strategins mål. Att lämna förslag till ett system för rapportering i enlighet med de överenskommelser som finns inom EU och internationellt ingår som en del i arbetet. ANDT-strategin förändrar inte den nuvarande ansvarsfördelningen inom Regeringskansliet eller mellan berörda myndigheter. Socialdepartementet har även fortsättningsvis ansvar för samordningen av ANDT-politiken. Den nuvarande nationella och regionala sektorsövergripande strukturen kvarstår och kompletteras med en tydlig struktur för uppföljning och utvärdering. Detta ska underlätta och effektivisera ANDT-samordningen

Västra Götalandsregionens folkhälsopolitiska policy

Folkhälsoarbete är ett långsiktigt arbete för att stärka och utveckla livsvillkor som främjar hälsa och förebygger ohälsa. Arbetet grundas på kunskap om befolkningens hälsa och om sambanden mellan samhällets utformning och folkhälsa. Folkhälsoperspektivet måste därför finnas med i alla delar av samhällsplaneringen. Folkhälsopolitik handlar om att med politiska ställningstaganden skapa förutsättningar och möjligheter för en positiv hälsoutveckling i befolkningen och att utjämna skillnader i hälsa.

Inriktning, värdegrund och förhållningssätt

Denna policy har en hälsofrämjande inriktning och den är en del av arbetet med att förverkliga *Vision Västra Götaland – Det goda livet*. Policyn anger inriktning, värdegrund och förhållningssätt och ska vara vägledande för det främjande och förebyggande folkhälsoarbetet i Västra Götaland. Med policyn som grund kan folkhälsoaktörer ta fram egna mål och handlingsplaner – både för den egna organisationen och tillsammans med andra.

Policyn har sin värdegrund i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och i det övergripande nationella folkhälsomålet *att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen* – oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Den folkhälsopolitiska policyn har tagits fram i samverkan mellan Västra Götalandsregionen, kommunerna, den ideella sektorn och andra folkhälsoaktörer. Policyn är en gemensam plattform för Västra Götaland och förhållningssättet är samarbete och samverkan. Detta, tillsammans med organiseringen av folkhälsoarbetet i Västra Götaland, skapar möjligheter att med gemensamma krafter förbättra förutsättningarna för en god och jämlik hälsa.

För ett framgångsrikt folkhälsoarbete och en fortsatt välfärdsutveckling krävs sektors- och verksamhetsövergripande arbete. Det är av avgörande betydelse att varje aktör tar sitt ansvar i folkhälsoarbetet.

Folkhälsans utmaningar i Västra Götaland

Folkhälsan i Västra Götaland är generellt god, men inte jämlikt fördelad. I denna policy identifieras sex utmaningar som är avgörande i arbetet för en jämlik och jämställd hälsa i Västra

Götaland. Utmaningarna är beroende av och förstärker varandra och de ansluter till det övergripande nationella folkhälsomålet med tillhörande målområden.

De två utmaningar som är aktuella när det gäller ANDT är **Trygga och goda uppväxtvillkor samt Goda levnadsvanor**

Trygga och goda uppväxtvillkor

I en verklighet som ständigt förändras är barn och unga särskilt sårbara. Förhållanden under uppväxten får konsekvenser långt fram i livet. I barndomen grundläggs förutsättningar för god psykisk och fysisk hälsa. Flickors och pojkars olika uppväxtvillkor ska särskilt uppmärksammas. Familjens livssituation är betydelsefull för barnets uppväxtvillkor och framtid. Därför ska familjen ges förutsättningar att vara barnets främsta resurs. Barn och ungas deltagande och inflytande möjliggör utveckling för individen och för samhällets demokratiska processer. Barn och unga ska ges förutsättningar att stärka sin sociala identitet och skaffa sig erfarenheter och kunskaper som krävs för livsval och vuxenliv. Exempel på arenor är familjecentral, förskola och skola, ungdomsmottagning samt fritids- och föreningsliv.

Goda levnadsvanor

Människans kraft och vilja till förändring ska tas till vara. Var och en ska ges förutsättningar att ta ansvar för sin hälsa. I arbetet för att främja hälsa och förebygga ohälsa är det angeläget att se individens hela situation och livsmönster och inte enskilda faktorer var för sig. Hälsa och livsstil påverkas till stor del av samhällets sociala, ekonomiska, miljömässiga och kulturella förhållanden. För att främja goda levnadsvanor behövs mötesplatser och verksamheter som är positiva för människans hälsa och hälsoutveckling. En väl fungerande och aktiv ideell sektor är en betydelsefull del av samhällets strävanden för en jämlik hälsa och en resurs i arbetet för goda levnadsvanor. Hälso- och sjukvården och tandvården ska stödja en jämlik och jämställd hälsoutveckling i befolkningen. Hälsofrämjande hälso- och sjukvård och tandvård har en nyckelroll i arbetet för goda levnadsvanor genom sin specifika kompetens och sina kontaktytor gentemot befolkningen.

Hälso- och sjukvårdsnämnden i Norra Bohuslän Mål och Inriktning 2011-2013

Under rubriken Befolkningens hälsa finns två mål med inriktning på ANDT.

M Å L

Minska riskbruk av alkohol

Medel

Vårdgivarna ska tillämpa strukturerade modeller för att tidigt identifiera riskbruk

Alla som arbetar med enskilda patienter med identifierat riskbruk ska ha utbildning i motiverande samtal eller kognitiv beteendeterapi

Metoder för att senarelägga alkoholdebut ska användas

Samverkan med andra samhällsaktörer.

M Å L

Tidig upptäckt av missbruk

Personer med missbruk eller missbruksbeteende ska få adekvat hjälp
Särskilt fokus ska riktas mot ungdomar

Medel

Vårdgivarna ska tillämpa strukturerade modeller för att tidigt identifiera missbruk

Samverkan runt behovsgruppen mellan olika vårdinstanser, såväl inom kommunerna respektive regionen som mellan kommun och region

Samverkan mellan barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och kommunernas socialtjänst för ungdomar behöver utvecklas. BUP har ett ansvar för utredning och behandling av ungdomar med missbruks- och drogproblem

Tillgång och tillgänglighet till evidensbaserade behandlingsmetoder, så som kognitiv beteendeterapi (KBT).

Källor:

Alkohol- och drogpolitiskt program för Tanums kommun, antaget av kommunfullmäktige 2006-10-16

Riktlinjer beträffande alkohol och andra droger för anställda i Tanums kommun

Tanums kommuns handbok beträffande alkohol och andra droger

Regeringens proposition 2010/11:47: En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken.

Västra Götalands folkhälsopolitiska policy

Hälso- och sjukvårdsnämnden i Norra Bohuslän Mål och Inriktning 2011-2013